

«ЗАГАЛЬНИЙ НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА НОРМАТИВНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ УЧНІВ ЗА ТИПОВОЮ НАВЧАЛЬНОЮ ПРОГРАМОЮ «ФОРМОТВОРЕННЯ ТА РОБОТА В МАТЕРІАЛІ»

ВОРОНІНА МАРИНА, викладач дисципліни «Формоутворення» Мистецького коледжу імені Сальвадора Далі (м. Київ);
старший науковий співробітник відділу наукового забезпечення змісту культурно-мистецької освіти
Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти;
кандидат педагогічних наук;
координатор робочої групи написання типової навчальної програми

ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА СЕРЕДНЬОГО (БАЗОВОГО) ПІДРІВНЯ
ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ З ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА
ПОЧАТКОВОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ,
КЛАСИ ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА,
ЗАТВЕРДЖЕНА НАКАЗОМ № 562 МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ВІД 23.07.2019 Р.,
ВИЗНАЧАЄ ПЕРЕЛІК ТАКИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ
(ДИСЦИПЛІН):

КОМПОЗИЦІЯ

РИСУНОК

ДЕКОРАТИВНИЙ ЖИВОПИС

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО

ФОРМОТВОРЕННЯ ТА РОБОТА В МАТЕРІАЛІ

Мета вивчення дисципліни «**Формотворення та робота в матеріалі**» орієнтована на:

- опанування та застосування базових методів і принципів утворення форми, засобів її візуальної організації та художньої просторової трансформації за допомогою відповідних матеріалів;
- формування художнього смаку та розвиток творчого мислення;
- мотивацію подальшого навчання на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти або подальшого здобуття мистецької освіти професійного спрямування в закладах фахової передвищої освіти.

Нормативний строк навчання за типовою освітньою програмою становить 5 років, що відповідає 5-9 класам загальноосвітньої школи.

Загальна кількість годин на опанування дисципліни складає 350 годин, що становить 70 годин на рік (*2 години на тиждень*).

У класах декоративного мистецтва здобувачі вивчають його різні види, зокрема, вишивку, витинанку, петриківський розпис, ткацтво, гончарство, кераміку, різьблення, лозоплетіння, паперопластику, бісероплетіння, батик, **виготовлення народних ляльок тощо.**

Серйозним викликом перед численною творчою командою розробників типової навчальної програми (на сьогодні це близько 40 викладачів) постало завдання в повній мірі продемонструвати багатство і розмаїття сучасного декоративного мистецтва, насамперед через залучення учнів до вивчення традиційних українських декоративних технік та ознайомлення із популярними світовими декоративними техніками, як прикладу їх адаптації до сьогоднішніх культурних потреб в Україні.

У кожному регіоні нашої держави є осередки унікальних автентичних декоративних промислів, специфіку художніх і технічних прийомів яких необхідно зберегти й передати майбутнім поколінням.

Перші спроби зі створення навчальних базових зразків у різних декоративних техніках дають нашим учням не тільки можливість отримати особистий творчий практичний досвід, а й розкривають найширший потенціал інтегрування набутих навичок до створення оригінальних арт-об'єктів у поєднанні з іншими декоративними техніками.

Під час публічного презентування першої редакції ТНП «Формотворення та робота в матеріалі», яке відбулося в січні 2023 року, були надані коментарі та роз'яснення щодо особливостей опанування цієї дисципліни. Принципова відмінність структури дисципліни полягає в тому, що **учні протягом повного курсу вивчення дисципліни отримують можливість попрактикуватися в 6 (шести) різноманітних декоративних техніках (видах декоративного мистецтва) за таким алгоритмом:**

- 1 – 3 роки навчання (210 годин) – **ознайомлення з різними декоративними техніками (видами декоративного мистецтва) – у визначених оптимальних комбінаціях*** опанування по одній декоративній техніці за відповідне півріччя: протягом 32 годин восени або 38 годин навесні;

- 4 – 5 роки навчання (140 годин) – **поглиблене вивчення певного виду декоративного мистецтва** (зазвичай того, що вивчався у другому півріччі третього року навчання, з орієнтацією на регіональні традиції та вступні вимоги до відповідного закладу фахової передвищої мистецької освіти тощо).

Наразі друга доповнена редакція ТНП «Формотворення та робота в матеріалі» (затверджено 30 січня 2024 року) містить **завершені навчальні матеріали з 12 (дванадцяти) декоративних технік, серед яких 8 передбачають ознайомчий та поглиблений курси та 4 орієнтовані тільки на ознайомчий курс.**

*Комплекс та послідовність вивчення декоративних технік за ознайомчими курсами визначається рішенням засідання відділу / відділення закладу мистецької освіти з урахуванням кадрового та матеріально-технічного забезпечення тощо.

Робота над третьою доповненою редакцією ТНП «Формотворення та робота в матеріалі» триває, до неї планується включити навчальні матеріали ще 6 (шести) декоративних технік, зокрема виготовлення народних ляльок, в різних обсягах вивчення (ознайомчий або поглиблений курс).

За шаблоном розробленого нормативного змісту ознайомчого курсу, в якому представлені *узагальнені формулювання показників (назва модуля, зміст, орієнтовна кількість годин, результати) (додаток 1 ТНП)*, **викладач може розробити робочу навчальну програму щодо опанування декоративних технік**, які *наразі не включені до переліку типової навчальної програми*. Для зручності користування типовою навчальною програмою нагадуємо: *розроблені варіанти нормативного змісту в першій редакції (ТНП затверджено в 2022 р.) в таблиці виділені сірим кольором, варіанти нормативного змісту, розроблені в новій другій редакції (ТНП затверджено в 2024 р.) – зеленим.*

Цей шаблон також може бути застосований для розробки навчальних програм **з дисциплін в межах варіативного складника**. Для реалізації варіативного складника* типової освітньої програми запроваджуються факультативні форми, що спрямовані на опанування: *додаткових декоративних технік (за видами), дизайну (за видами), театральнo-декораційного мистецтва, виготовлення ляльок, пленерної практики, образотворчих технік (за видами), комп'ютерної графіки тощо.*

*Обсяг годин на вивчення та послідовність викладання факультативів і навчальних дисциплін за вибором визначається з урахуванням доцільності та забезпечення досягнення учнем/ученицею необхідних додаткових навчальних результатів.

Шановні колеги!

З метою популяризації української народної ляльки, а також підвищення якості навчального матеріалу та урізноманітнення дидактичних засобів розробники Типової навчальної програми з навчальної дисципліни «Формотворення та робота в матеріалі» середнього (базового) підрівня з декоративного мистецтва початкового професійного спрямування запрошують всіх небайдужих **взяти участь у створенні ефективного сучасного педагогічного інструменту у форматі електронного наочного посібника «Особливості виготовлення українських народних ляльок».**

Електронний посібник включатиме слайди із прикладами різноманітних технік виготовлення саме народної ляльки з огляду на регіональні традиції, особливості використаних матеріалів та призначення. Пропоновані зразки супроводжуватимуться інструкційною картою, що оформлюється за відповідними вимогами і містить:

- інформацію про мистецьку школу, викладача (*ПІБ, місце роботи, посада, кваліфікаційна категорія: спеціаліст другої категорії, спеціаліст першої категорії, спеціаліст вищої категорії (якщо є); педагогічне звання: «Старший викладач», «Викладач-методист» (якщо є)*) та вік учнів, на кого може бути орієнтоване навчально-творче завдання;
- назву області / регіону, загальну характеристику лялькового образу (коротка історія походження ляльки, її призначення / сфера використання), кількість часу на виконання (зокрема, з урахуванням підготовчого етапу, наприклад, заготівлі природних матеріалів);
- фото ескіза (фор-ескіза, начерку, замальовки) – як фіксацію загальної ідеї / задуму;
- перелік ВСІХ необхідних матеріалів та інструментів;
- достатню кількість фотоілюстрацій (від 10 до 20) поетапного виготовлення народної ляльки, що супроводжуються розгорнутими коментарями викладача щодо техніко-технологічних особливостей і вимог виконання, а також перелік результатів навчання (набутих умінь);
- 2–3 фото готового зразка в різних ракурсах.

Творчий та педагогічний досвід,
наполегливість і закоханість у свою справу
дозволять нам відкрити безмежний світ
українського декоративного мистецтва!